

**“ЎЗТРАНСКАЗ” АЖ
БОШҚАРУВ СИЁСАТИ**

**“Ўзтрансгаз” АЖ
акциядорлар умумий йиғилишининг
2024 йил 7 августдаги қарори билан
“ТАСДИҚЛАНГАН”**

**“ЎЗТРАНСКАЗ” АЖ
БОШҚАРУВ СИЁСАТИ**

Тошкент - 2024 йил

МУНДАРИЖА

1. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР	4
2. КОРХОНА СТРАТЕГИЯСИДА ТИЖОРАТ ВА НОТИЖОРАТ МАҚСАДЛАРИ.....	8
3. КОРХОНАДА БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИ ВА УЛАРИНИНГ ЎЗАРО МУНОСАБАТЛАРИ	9
4. КУЗАТУВ КЕНГАШИНИНГ КОРХОНА КОРПОРАТИВ БОШҚАРУВ ТИЗИМИДАГИ АҲАМИЯТИНИ ОШИРИШ	11
5. КОРХОНА ФАОЛИЯТИГА ОИД АКТИВ ВА ПАССИВЛАРНИ БОШҚАРИШ, ЮЗАГА КЕЛИШИ МУМКИН БЎЛГАН ТАВАККАЛЧИЛИКЛАРНИ БОШҚАРИШДА “УЧ ҲИМОЯ ЧИЗИҒИ” КОНЦЕПЦИЯСИ.....	12
6. БОШҚАРИШДА КОРПОРАТИВ ЭТИКА (ОДОБ-АҲЛОҚ) ТАМОЙИЛЛАРИ.....	13
7. ИНСОН РЕСУРСЛАРИНИ БОШҚАРИШДА КРИ КЎРСАТКИЧЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ.....	14
8. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ (ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ЖАРАЁНИ)ГА ИННОВАЦИЯЛАРНИ ВА ИЛМ ФАН ЮТУҚЛАРИНИ АМАЛИЁТГА ЖОРИЙ ЭТИШ, РАҚАМЛАШЛАШТИРИШ СИЁСАТИ.....	15
9. ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР ЭМИССИЯСИ ВА ДИВИДЕНД СИЁСАТИ	17
10. АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИ ВА ФАОЛИЯТНИНГ МУҲИМ ФАКТЛАРИНИ ОШКОР ЭТИШ СИЁСАТИ.....	19
11. ХАРИДЛАР СИЁСАТИ	21
12. ИЖТИМОИЙ МАСЪУЛИЯТЛИ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ ТАЪМИНЛАШ	25
13. МАНФААТЛАР ТЎҚНАШУВИ.....	27
14. БОШҚАРУВ СИЁСАТИГА РИОЯ ҚИЛМАСЛИК БЎЙИЧА ЖАВОБГАРЛИК ...	28
15. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР	29

Мазкур Бошқарув сиёсати Ўзбекистон Республикасининг “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонуни, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 октябрдаги “Давлат корхоналари тўғрисида”ги 215-сон қарори билан тасдиқланган Низом ҳамда 2021 йил 29 мартдаги “2021-2025 йилларда давлат иштирокидаги корхоналарни бошқариш ва ислоҳ қилиш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги 166-сон қарорига, шунингдек, Иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилотининг (ИХТТ) давлат корхоналари учун корпоратив бошқарув бўйича кўрсатмаларига асосан ҳамда корпоратив бошқарув фаолиятини тартибга солувчи бошқа амалдаги қонун ҳужжатларига ва шу борадаги илғор ҳорижий тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилган.

1 УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1.1 “Ўзтрансгаз” Акциядорлик жамияти (кейинги ўринларда – Жамият) бошқарув сиёсати корхона фаолиятининг асосий йўналишлари ва мақсадидан ҳамда корхонанинг ўрта муддатга ва узоқ муддатга ривожлантиришнинг аниқ муддатлари белгиланган стратегиясидан келиб чиққан ҳолда, корхонани бошқаришнинг асосий тамойилларини ва йўналишларини белгилайди.

Корхона фаолиятининг тармоқ бўйича мансублиги, ривожланиш стратегияси ва фаолиятининг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда, мазкур бошқариш сиёсатига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиши мумкин.

1.2 Бошқариш сиёсатини тасдиқлаш ҳамда унга риоя қилиш ҳолатининг мониторингини олиб бориш, корхона Кузатув кенгаши томонидан амалга оширилади.

1.3 Ушбу бошқарув сиёсатида қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

яқин қариндошлар - қариндош ёки қуда томондан қариндош бўлган шахслар, яъни ота-она, туғишган ва ўғай ака-ука, опа-сингиллар, эр-хотин, фарзанд, шу жумладан фарзандликка олинганлар, бобо, буви, неваралар, шунингдек эр-хотиннинг ота-онаси, туғишган ва ўғай ака-ука, опа-сингиллари;

уруғ-аймоқчилик - ходимнинг умумий аждодга эга бўлган муайян қариндошга мансублиги асосида учинчи шахсларга нисбатан субъектив, илтифотли ва ноҳолис муносабатда бўлиш шаклдаги шахсий манфаатини намоён этилиши;

манфаатлар тўқнашуви - шахсий (бевосита ёки билвосита) манфаатдорлик корхона ходимининг мансаб ёки хизмат мажбуриятларини лозим даражада бажаришига таъсир кўрсатаётган ёхуд таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ҳамда шахсий манфаатдорлик билан Корхона ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ўртасида қарама-қаршилик юзага келаётган ёки юзага келиши мумкин бўлган вазият;

махаллийчилик - шахсни фақатгина қариндошлиги (қариндошни ҳамма билиши машҳурлиги ва унинг жамоатчилик томонидан кенг эътироф этилган) ва

бундай шахсинг ҳокимият ваколатига эга бўлган органлардаги қариндошларининг хизмат мавқеи сабабли лавозимга қўйиладиган малака талабларини ҳисобга олмасдан ишга ёллаш, ротация қилиш, лавозимга тайинлаш;

ходимнинг шахсий манфаатдорлиги - Корхона ходими томонидан ўз хизмат вазифаларини бажариш чоғида унинг яқин қариндоши ёки ходимга алоқадор бўлган шахслар томонидан ходимнинг мансаб ёки хизмат мажбуриятларини лозим даражада бажаришига таъсир қилиши мумкин бўлган пул маблағлари, моддий ёки номоддий қимматликлар, бошқа мол-мулк, бойлик ва имтиёзлар кўринишида шахсий наф олиш имконияти (шахсий, ижтимоий, молиявий, сиёсий ва бошқа тижорат ёки нотижорат манфаатлари);

непотизм (таниш-билишчилик) - ўзининг яқин қариндошлари ёки дўстларига ғайриқонуний имтиёзлар бериш мақсадида ҳокимиятдан фойдаланиш ва (ёки) таъсир ўтказиш, шунингдек, яқин қариндошлари ва (ёки) дўстларига асоссиз мукофотлар ҳисоблаш, Корхона манфаатлари зарарига яқин қариндошлари ва дўстларини ишга қабул қилиш ва лавозимга тайинлашлар;

хомийлик - ён босиш, қулай меҳнат шароитларини яратиб бериш шаклида Корхона органи ва муассасаси ходимини юқорироқ лавозимдаги ходим томонидан ҳимоя қилиниши;

потенциал манфаатлар тўқнашуви - ходимнинг, унинг яқин қариндошлари ва (ёки) Корхона билан боғлиқ бўлган шахсинг шахсий манфаатлари (шу жумладан шахсий, ижтимоий, мулкӣ, молиявий, сиёсий ва бошқа тижорат ёки нотижорат манфаатлар) муайян вазиятлар юзага келганда, Корхона манфаатларига қарама-қарши бўлиши ва Корхона ходимлари томонидан хизмат мажбуриятларини бажаришига таъсир қилиши мумкин бўлган вазият;

манфаатлар тўқнашувини ошқор қилиш - ходимлар томонидан потенциалли ёки ҳақиқий манфаатлар тўқнашуви тўғрисида эълон қилиш тартиб-таомили;

ҳақиқий манфаатлар тўқнашуви - ходимнинг, унинг яқин қариндошларининг ва (ёки) Корхона билан боғлиқ бўлган шахсинг шахсий манфаатлари (шу жумладан шахсий, ижтимоий, мулкӣ, молиявий, сиёсий ва бошқа тижорат ёки нотижорат манфаатлар) Корхона манфаатларига бевосита ёки билвосита қарама-қарши бўлган вазият;

манфаатлар тўқнашувини ҳал қилиш - Корхона томонидан ходимларининг хизмат мажбуриятларини лозим даражада бажармаслиги ҳолати ва (ёки) манфаатлар тўқнашуви юзага келганда уларнинг манфаатлари (шу жумладан шахсий, ижтимоий, мулкӣ, молиявий, сиёсий ва бошқа тижорат ёки нотижорат манфаатлар) Корхона манфаатларидан устун келиши хавфини камайтириш ёки бартараф этиш;

фаворитизм - Корхона ходими бир шахс ёки бир гуруҳ, шахслар манфаатларини бошқа шахс ва (ёки) шахслар гуруҳ манфаатларидан устун қўйиш, шу билан бирга, Корхонада кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, лавозими бўйича кўтариш, мукофотларни ҳисоблаш ва давлат мукофотларига тавсия қилиш, меҳнат таътиллари бериш ёки санаториялар ва хориж сафарларига юбориш, мурожаатларни кўриб чиқиш навбатини, шунингдек, иш вақти ва навбатчилик графикларини белгилаш шулар жумласидандир;

контрагент - Корхонанинг (мансабдор шахслари ва ходимлари) мулкий ёки бошқа манфаатлари билан корхона мижозлари, истеъмолчилари, пудратчилари, кредиторлари, ҳамкорлари ва бошқа манфаатдор шахслари;

Давлат иштирокидаги корхоналар - устав фонди (устав капитали)да давлат улуши 50 фоиз ва ундан ортиқ бўлган хўжалик жамиятлари ҳамда давлат унитар корхоналар;

Давлат харидлари - давлат буюртмачиларининг товарларга (ишларга, хизматларга) бўлган эҳтиёжларини пулли асосда таъминлаш жараёни;

электрон давлат харидлари - ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда давлат харидларини амалга ошириш шакли;

тижорат сири - учинчи шахсларга номаълумлиги сабабли фан-техника, технология, ишлаб чиқариш, молия-иқтисодиёт соҳаларида ҳамда бошқа соҳаларда тижорат қимматига эга бўлган, қонуний асосда эркин фойдаланилмайдиган ахборот бўлиб, ушбу ахборот мулкдори унинг махфийлигини муҳофаза қилиш бўйича чора-тадбирларни кўради;

тижорат сирининг мулкдори - тижорат сирига эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ҳамда уни тасарруф этишни амалга оширувчи ва унга нисбатан тижорат сири режимини ўрнатган юридик ёки жисмоний шахс;

акция - ўз эгасининг акциядорлик жамияти фойдасининг бир қисмини дивидендлар тарзида олишга, акциядорлик жамиятини бошқаришда иштирок этишга ва у тугатилганидан кейин қоладиган мол-мулкнинг бир қисмига бўлган ҳуқуқини тасдиқловчи, амал қилиш муддати белгиланмаган эгасининг номи ёзилган эмиссиявий қимматли қоғоз;

қимматли қоғозларнинг муомаласи - қимматли қоғозларни сотиб олиш ва сотиш, шунингдек қонун ҳужжатларида назарда тутилган, қимматли қоғозларнинг эгаси алмашувига олиб келадиган бошқа ҳаракатлар;

корпоратив облигациялар - акциядорлик жамиятлари, масъулияти чекланган ва қўшимча масъулиятли жамиятлар томонидан чиқариладиган облигациялар.

1.4 Корхона ўз фаолиятида корпоратив бошқарувнинг умумэтироф этилган қоидаларига риоя қилади.

1.5 Бошқарув сиёсати қарорлар қабул қилиш ва оптимал натижаларга эришиш тамойиллари тизимидир. Бошқарув сиёсати ҳаракатларни аниқ вазифаларни амалга оширишда умумий мақсадларга эришишга йўналтиради.

Эришиш керак бўлган йўналишларни ажратиб, у мақсадларга қандай эришиш кераклигининг асосий механизмларини тушунтиради. Бошқарув сиёсати изчил ҳаракатларда манёвр эркинлигини қолдиради.

1.6 Бошқарув сиёсати корхоналарга ўзининг ижтимоий ва иқтисодий мақсадларига эришишга, юқори самарадорлик даражасини, ички ва халқаро капитал бозорларига кириб боришни таъминлашга, давлат иштирокидаги корхонанинг шаффофлигини ошириш ҳамда уларнинг якуний эгаси бўлган давлат ва кенг омманинг олдида юқори жавобгарлигини таъминлашга ёрдам беришга қаратилган.

1.7 2021 - 2025 йилларда давлат иштирокидаги корхоналарни бошқариш ва ислоҳ қилиш стратегияни (кейинги ўринларда - Стратегия) амалга ошириш учун давлат иштирокидаги корхонага нисбатан унинг бошқариш сиёсати ишлаб чиқилди.

1.8 Давлат иштирокидаги корхона Кузатув кенгаши, корхонанинг бошқариш сиёсатини тасдиқлайди.

1.9 Давлат иштирокидаги корхона Кузатув кенгаши, Стратегияда келтирилган корпоратив бошқарув тамойиллари, корхоналар учун корпоратив бошқарув қоидалари ижро этувчи орган томонидан жорий этилишини назорат қилади.

1.10 Бошқарув сиёсати аниқлик, шаффофлик, манфаатлар мувозанатини таъминлаш, назоратнинг узлуксизлиги ва лойиҳавий ёндашув тамойилларига асосланади.

Аниқлик тамойили - ҳар бир давлат иштирокидаги корхонага нисбатан мақсадни шакллантириш ва белгилашни, унга эришиш усулларини, бошқарув қарорларини қабул қилиш тартибини, ҳисоботни ва бошқа бошқарув механизмларини тавсифлайди.

Шаффофлик тамойили - давлат иштирокидаги корхоналар ва уларда давлат номидан мулкдор (акциядор, иштирокчи, муассис) функциясини амалга ошираётган давлат органлари ҳақидаги маълумотларнинг очиқлиги, мавжудлиги ва ошқоралигини, корхоналар ҳақидаги маълумотларни аниқлаш ва ҳисобини юритишни, шу жумладан, халқаро молиявий ҳисобот стандартларини амалга ошириш орқали таъминлайди.

Манфаатлар мувозанатини таъминлаш тамойили - қисқа ва узок муддатли мақсад ва вазифаларни ҳисобга олган ҳолда, давлатнинг корхоналарга нисбатан мулкдор (акциядор, иштирокчи, муассис) ва тартибга солувчи функцияларини ажратишни, иқтисодий самарадорлик ва ижтимоий жавобгарлик нуктаи назаридан асосланган қарорлар қабул қилишни назарда тутади.

Назоратнинг узлуксизлиги тамойили - давлат иштирокидаги корхоналарда давлат номидан мулкдор (акциядор, иштирокчи, муассис) функциясини амалга ошираётган давлат органлари томонидан мақсад ва

вазифалар, уларга эришиш кўрсаткичлари, шунингдек, бошқарув тамойиллари ва механизмларига риоя қилиш бўйича доимий назорат ўрнатади.

Лойиҳавий ёндашув тамойили - режалаштирилган натижа, воситалар тўплами, ресурсларни таққослаш, мотивация ва жавобгарлик асосида бошқарувнинг мақсад ва вазифаларига эришиш учун режаларни аниқлашдир.

2 КОРХОНА СТРАТЕГИЯСИДА ТИЖОРАТ ВА НОТИЖОРАТ МАҚСАДЛАРИ

2.1 Юридик шахс мақомига эга бўлган, мулкчилик ҳуқуқи ёки хўжаликни тўла юритиш ҳуқуқи ва оператив бошқарув ҳуқуқи бўйича ўзига қарашли мол-мулкдан фойдаланиш асосида маҳсулот ишлаб чиқарадиган ва сотадиган ёки маҳсулотни айирбошлайдиган, ишларни бажарадиган, хизмат кўрсатадиган, беллашув ҳамда мулкчиликнинг барча шакллари тенг ҳуқуқлилиги шароитида амалдаги қонунларга мувофиқ ўз фаолиятини рўёбга чиқарадиган мустақил хўжалик юритувчи субъект корхона ҳисобланади.

2.2 Корхонанинг фаолияти мақсадларини рўёбга чиқаришга ўз маҳсулоти, ишлари ва хизматларига бўлган эҳтиёжларини қаноатлантириш ҳамда ана шу асосда меҳнат жамоаси аъзоларининг ижтимоий ва иқтисодий манфаатларини ҳамда корхона мол-мулки эгасининг манфаатларини таъминлаш йўли билан эришилади.

2.3 Корхона хўжалик фаолиятининг ҳар қандай турларини, агар улар Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларида тақиқлаб қўйилган бўлмаса ва корхона Уставида кўзда тутилган мақсадлар ва вазифаларига мувофиқ келса, амалга ошириш ҳуқуқига эга.

2.4 Корхона стратегиясида унинг тижорат ва нотижорат мақсадлари кўрсатиб белгиланиши керак.

2.5 Тижорат мақсадлари фойда олиш мақсадида амалга ошириладиган фаолият учун белгиланади.

2.6 Давлат иштирокидаги корхоналарнинг тижорат фаолияти очик ва рақобатбардош бозорда адолатли рақобат шароитида даромадни кўпайтиришга ёки тартибга солинадиган бозор шароитида самарали ишлашга қаратилади. Тижорат мақсадларини амалга оширувчи давлат иштирокидаги корхоналар ҳамда уларнинг активлари корхонанинг узоқ муддатли ривожланишини, дивидендлар тўланиши ва фаолиятидан барқарор фойдани таъминловчи бизнес-режа асосида бошқарилади.

2.7 Нотижорат мақсадлар тармоқ, ижтимоий ёки бошқа жамоат мақсадларига эришиш, шу жумладан, тасдиқланган бюджет доирасида, даромадни кўпайтириш асосий мақсади бўлмаган, ижтимоий муҳим аҳамият касб этган хизматларни кўрсатиш мажбурияти бўлган фаолият йўналиши учун белгиланади.

2.8 Нотижорат мақсадларга эга бўлган корхоналар ҳам бизнес-режа асосида бошқарилиши лозим.

2.9 Нотижорат мақсадлар асослангандирлиги ҳолда аниқ белгиланиб, ошқор этилиши лозим. Корхоналарнинг нотижорат мақсадлари, уларни амалга ошириш билан боғлиқ харажатлар, шунингдек, корхонанинг молиявий натижаларига таъсирининг миқдорий баҳоси билан ошқор этилиши керак.

2.10 Давлат иштирокидаги корхоналарда нотижорат мақсадларни амалга ошириш билан боғлиқ харажатларни қоплаш рақобат муҳитига таъсир қилмаслиги ва бозордаги ҳалол рақобатни бузмаслиги лозим, шу билан бирга, тижорат мақсадларини амалга ошириш бўйича фаолият ҳам адолатли рақобат тамойилларига мувофиқ амалга оширилиши керак.

2.11 Тижорат мақсадлари ва нотижорат мақсадларни амалга ошириш билан боғлиқ фаолият корхонанинг Кузатув кенгашига тақдим этиладиган чораклик ҳисоботларда алоҳида кўрсатилиши ва корхонанинг веб-сайтида ошқор этилиши лозим.

2.12 Давлат иштирокидаги корхоналар томонидан нотижорат мақсадларни (ижтимоий мажбуриятларни бажариш ва ижтимоий аҳамият касб этган хизматларни кўрсатиш) амалга ошириш билан боғлиқ харажатлар (шу жумладан, касса узилишларига йўл қўймаслик учун) тўлиқ ва ўз вақтида қопланишининг аниқ ва шаффоф механизмлари жорий этилади.

2.13 Корхона ижро органи томонидан тижорат ва нотижорат мақсадларининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботларни Кузатув кенгаши мажлисларида (иштирокчилар йиғилишида) ҳар чоракда бир мартаба эшитилади.

3 КОРХОНАДА БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ЎЗАРО МУНОСАБАТЛАРИ

3.1 Корпоратив бошқарув тамойиллари сифатида қуйидагиларни келтириш мумкин:

- акциядорлар ҳуқуқлари;
- акциядорларга тенг муомалада бўлиш;
- корпоратив бошқарувдаги манфаатдор томонларнинг роли;
- шаффофлик ва ахборотларни ошқоралиги;
- бошқарувнинг вазифалари.

3.2 Корпоратив бошқарув тузилмаси акциядорлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиши керак.

3.3 Корпоратив бошқарув тузилмаси акциядорлар, жумладан, кичик ва чет эллик акциядорларга тенг муносабатда бўлишни таъминлаши керак. Ҳуқуқлари бузилган тақдирда барча акциядорлар ўз ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилиш имкониятига эга бўлиши керак.

3.4 Корпоратив бошқарув тизимини тан олиш керак:

- манфаатдор шахсларнинг устав ҳуқуқлари;
- корпорациялар ва манфаатдор томонлар ўртасида фаол ҳамкорликни рағбатлантириш;
- қиймат ва ишларни яратиш;
- корхона молия фаровонлигининг барқарорлигини таъминлаш.

3.5 Корпоратив бошқарув тузилмаси корпорация билан боғлиқ барча моддий масалалар, шу жумладан, корхонанинг молиявий ҳолати, ишлаши, эгаллик ва бошқарилиши тўғрисида ахборотни ўз вақтида ва тўғри равишда ошкор қилишни таъминлаши керак.

3.6 Корпоратив бошқарув тузилмаси корхонанинг стратегик бошқарувини, раҳбарият томонидан бошқарувни самарали амалга оширишни, шунингдек, корхона ва акциядорларга маъмуриятнинг ҳисобдорлигини таъминлаши керак.

3.7 Корхона акциядорлари (иштирокчилар)нинг умумий йиғилиши, Кузатув кенгаши ва ижроия органи, корхонанинг бошқарув органларидир. Миноритар акциядорлар қўмитаси ташкил этилиши мумкин.

3.8 Корхона акциядорлари (иштирокчилар)нинг умумий йиғилиши Жамиятнинг юқори бошқарув органидир.

3.9 Корхонанинг Кузатув кенгаши Жамият фаолиятига умумий раҳбарликни амалга оширади, “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги, “Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятлар тўғрисида”ги қонунларига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 октябрдаги “Давлат корхоналари тўғрисида”ги 215-сон қарори билан тасдиқланган Низоми ва корхона Устави билан акциядорлар (иштирокчилар) умумий йиғилишининг ваколат доирасига киритилган масалаларни ҳал этиш бундан мустасно.

3.10 Корхонанинг кундалик фаолиятига раҳбарлик қилиш ваколати корхонанинг Уставида белгиланадиган директор ёки корхона бошқаруви томонидан амалга оширилади. Агар Жамиятнинг кундалик фаолиятига раҳбарлик бошқарув томонидан амалга ошириладиган бўлса, корхона уставида бошқарув раҳбарининг (бошқарув раиси) ваколати ҳам белгиланган бўлиши лозим.

3.11 Давлат иштирокидаги корхоналар самарадорликнинг муҳим кўрсаткичлари, корхона бизнес-режаси ва стратегиясининг бошқа кўрсаткичлари ижроси бўйича Кузатув кенгаши ва ижро этувчи орган ўртасида ахборот алмашинувини таъминлаши шарт.

3.12 Давлат иштирокидаги корхоналарнинг Кузатув кенгашлари корхона фаолияти билан боғлиқ ҳар қандай масалалар бўйича ҳисобот, ҳужжатлар ва маълумотларни талаб қилишга ҳақли.

3.13 Давлат иштирокидаги корхоналар ҳисоботларни замонавий ахборот технологияларидан фойдаланилган ҳолда тайёрлаш бўйича барча зарур чораларни кўради.

4 КУЗАТУВ КЕНГАШИНИНГ КОРХОНА КОРПОРАТИВ БОШҚАРУВ ТИЗИМИДАГИ АҲАМИЯТИНИ ОШИРИШ

4.1 Кузатув кенгаши корхонанинг стратегик бошқарувини амалга оширади, корхонада таваккалчиликларни бошқариш ва ички назорат тизимини ташкил этишининг асосий тамойиллари ва ёндашувларини белгилайди, корхонанинг ижро этувчи органлари фаолиятини назорат қилади ва корхона Уставида белгиланган бошқа асосий функцияларини амалга оширади.

4.2 Кузатув кенгаши корхонанинг акциядорлари (иштирокчилар)нинг умумий йиғилишига ҳисобдор ҳисобланади.

4.3 Кузатув кенгаши корхонанинг самарали ва профессионал бошқарув органи бўлиши керак, объектив мустақил хулосалар чиқаришга ҳамда Жамият ва унинг акциядорлари (иштирокчилари) манфаатларига жавоб берадиган қарорлар қабул қилишга қодир бўлиши керак.

4.4 Кузатув кенгаши таркибига етарлича мустақил аъзолар киритилиши керак. Мустақил аъзолар Кузатув кенгашини жами аъзоларининг 2023 йилга 15 фоизини, 2025 йилга қадар 30 фоизини ташкил этиши керак.

4.5 Кузатув кенгашининг раиси Кузатув кенгашига юкланган функцияларни энг самарали бажаришда ҳисса қўшиши керак.

4.6 Кузатув кенгаши аъзолари корхона ва унинг акциядорлари (иштирокчилари) манфаатларини етарли маълумотлар асосида тегишли даражада ғамхўрлик ҳамда эҳтиёткорлик билан виждонан ва оқилона қарорлар қабул қилишлари керак.

4.7 Кузатув кенгаши мажлисларини ўтказиш, уларга тайёргарлик кўриш ва уларда кенгаш аъзоларининг иштироки (видеоконференция алоқа тизими орқали ва электрон овоз (e-Vote) бериш йўли билан) Кузатув кенгаши самарали фаолиятини таъминлаши шарт. Кузатув кенгаши аъзоларига мукофот пули ҳисобланаётганида, уларнинг Кузатув кенгаши мажлисларидаги иштироки инобатга олиниши зарур.

4.8 Кузатув кенгаши корхона фаолиятининг энг муҳим масалаларини олдиндан кўриб чиқиш учун Кузатув кенгаши таркибида унинг аъзоларидан таркиб топган Аудит қўмитаси, Тайинловлар ва ҳақ тўлаш қўмитаси, зарурат бўлганда эса, бошқа қўмиталар ҳам ташкил этилади.

5 КОРХОНА ФАОЛИЯТИГА ОИД АКТИВ ВА ПАССИВЛАРНИ БОШҚАРИШ, ЮЗАГА КЕЛИШИ МУМКИН БЎЛГАН ТАВАККАЛЧИЛИКЛАРНИ БОШҚАРИШДА “УЧ ҲИМОЯ ЧИЗИҒИ” КОНЦЕПЦИЯСИ

5.1 Корхонадаги пул маблағларининг оқимидан келиб чиқиб, пул маблағларига бўлган талаб ва таклиф ўртасидаги номувофиқликларни (дисбалансларни), Корхона бозор қийматини оқилона бошқариш мақсадида корхона ижро аппарати таркибида ғазначилик, актив ва пассивларни бошқариш, лойиҳаларни молиялаштириш ва банклар билан ишлаш каби боғлиқ хизматлар кўзда тутилиши, Кузатув кенгаши ҳузурида “Актив ва пассивлари бошқариш қўмитаси” (Asset-Liability Committee - ALCO) ташкил этилиши ҳамда “Актив ва пассивларни бошқариш сиёсати” ички меъёрий ҳужжати ишлаб чиқилиши мумкин.

5.2 Давлат иштирокидаги корхоналарда “уч ҳимоя чизиғи”, яъни таваккалчиликни оператив бошқарув жараёнида аниқлаш ва бошқариш, таваккалчиликларни аниқлаш ва бартараф қилиш бўйича назорат тартиб-таомилларини ҳамда ягона методологиясини ишлаб чиқиш ва жорий этиш, таваккалчиликларни бартараф қилиш ва бу борада амалга оширилаётган ишларга баҳо бериш ҳамда назорат қилиш ёндашувига асосланган таваккалчиликни бошқариш тизими Давлат активлари агентлиги томонидан тасдиқланадиган намунавий тартибга мувофиқ жорий этилади.

5.3 Кузатув кенгаши мавжуд бўлмаган тақдирда, давлат иштирокидаги корхоналарда таваккалчиликни бошқариш тизими ижро этувчи орган (бошқарув) билан ҳамкорликда акциядорларнинг (иштирокчилар) умумий йиғилиши, муассис томонидан назорат қилинади.

5.4 Давлат иштирокидаги ҳар бир корхона таваккалчилик қўмитаси ва Кузатув кенгаши томонидан белгиланган барча таваккалчиликларни (операцион, ҳуқуқий ва бошқалар) қамраб олган “таваккалчилик харитасини” ишлаб чиқади ва мониторингини олиб боради.

5.5 Давлат иштирокидаги корхоналар ҳар йили таваккалчиликларни бошқариш учун жавобгар бўлган махсус таркибий бўлинмани ташкил этишнинг мақсадга мувофиқлиги масаласини кўриб чиқади.

5.6 Таваккалчиликларни бошқариш учун жавобгар бўлган махсус таркибий бўлинмани асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

таваккалчиликларни бошқариш масалалари ва ички назоратга доир ҳужжатлар, шу жумладан, таваккалчиликларни бошқаришнинг ташкилий тузилмаси, таваккалчиликларни бошқариш стратегияси ва сиёсати, манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш сиёсати ва одоб-ахлоқ қоидаларини кўриб чиқиш, кенгашга таваккалчиликларни бошқариш тизимига оид тавсияларни киритиш;

бошқарув ва таваккалчиликларни бошқариш бўйича таркибий тузилма томонидан таваккалчиликларни бошқариш тизими, шу жумладан, риск-аппетит

ва таваккалчиликларни бошқариш сиёсатининг ишлаб чиқилиши, уларга риоя этилиши ва уларнинг ўз вақтида янгилаб борилиши устидан назорат қилиш;

корхона томонидан ишлаб чиқилган ва амалга оширилаётган таваккалчиликларни баҳолаш, шу жумладан, стресс-тест қилиш услубларини даврий равишда кўриб чиқиш;

Кенгашга тақдим этиладиган таваккалчиликларга оид маълумотларнинг (ҳисоботлар) тузилиши ва шакли ҳамда уларни тақдим этиш муддатларини белгилаш;

корхонанинг таваккалчиликлар соҳаси (риск-профили) тасдиқланган риск-аппетитга мос эмаслиги ёки меъёрдан чиқиб кетиши кутилаётган ҳолатларда, таваккалчиликларнинг камайтирилиши ва улар юзасидан ўз вақтида чоралар кўрилиши бўйича қарорлар қабул қилиш тўғрисида Кенгашга таклифлар бериш;

корхонанинг мукофотлаш тизими, корхонанинг риск-аппетитига мувофиқлигини ўрганиб бориш;

таваккалчиликларни бошқариш бўйича таркибий бўлинма томонидан тақдим этиладиган корхонада юзага келган ва юзага келиши мумкин бўлган таваккалчиликлар бўйича ҳисоботларни камида ҳар чоракда бир маротаба қабул қилиб бориш ва таваккалчиликларни камайтириш бўйича ишларни амалга ошириш;

таваккалчиликларни бошқариш бўйича масъул бўлган ходимларнинг бошқарув ва таваккалчиликларни қабул қилувчи бошқа таркибий бўлинмалардан мустақиллигини баҳолаб бориш;

таваккалчиликларни бошқариш бўйича таркибий бўлинма раҳбарлари фаолиятини баҳолаш жараёнида қатнашиш ёки фикр билдириш;

ўз фаолияти тўғрисида чораклик ҳисоботларни тайёрлаш;

Кенгаш томонидан юклатилган бошқа вазифаларни бажариш.

6 БОШҚАРИШДА КОРПОРАТИВ ЭТИКА (ОДОБ-АҲЛОҚ) ТАМОЙИЛЛАРИ

- 6.1 Корхона қадриятлари ҳар бир ходим томонидан амал қилиниши лозим.
- 6.2 Корхонанинг умумий миссиясига риоя қилиш.
- 6.3 Корхона муваффақиятига ишониш.
- 6.4 Умумий мақсадларга эришишга имкон берувчи ходимлар ўртасидаги самарали ҳамкорлик.
- 6.5 Карьера ривожланиши: тренинглари, курслари, малака ошириш.
- 6.6 Мотивация, иш фаолиятини баҳолаш ва мукофотлаш.
- 6.7 Иш юритиш қоидалари (ишда манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш ҳамда яқин қариндошлар, уруғ-аймоқчилик, маҳаллийчилик, непотизм (таниш-билишчилик), ҳомийлик-ён босиш, фаворитизм каби ҳолатларга йўл қўймаслик).

6.8 Иш вақтида ходимнинг кийиниш услубига талаблар.

6.9 Корпоратив этикани жорий этишдан мақсадлар куйидагилар:

ходимларнинг иштироки ва масъулиятини ошириш (меҳнат жамоасини бирлаштириш, бир хил мақсадлар ва миссияга эга бўлган ҳамфикрлар жамоасини яратиш);

жамоа ичида ҳурмат (анъаналар бир-бирини ҳурмат қилиш);

корхонанинг ижобий имиджини яратиш (бу имтиёз эмас балки зарурат бўлиб, бизнесда нафақат инвесторларни жалб қилишда ёрдам беради, балким бизнес шериклар, контрагентлар орасида товар ва хизматларингиз сифатини ҳам кафолатлайди);

мижозлар содиқлигини сақлаш (барча жараёнлар тартибга солинган ва иш тартиби аниқ белгиланган корхона мижозларнинг кўпроқ ишончига лойикдир);

бозордаги қулай мавқе (ўз кадрини биладиган мутахассис ўз анъаналарига ва қоидаларига эга бўлган вақт синовидан ўтган ташкилотларни танлайдилар. Бу эса корхона профессионаллар назарида иш берувчи брендини оширади);

мослашувчанликнинг бир кўриниши (корхонадаги янги ишчилар корхона фаолияти ва унинг йўналишлари ҳақида умумий тушунчаларга эга бўлсалар, янги ишга мослашишни тезлаштиради);

манфаатлар тўқнашуви (корпоратив одоб-ахлоқ қоидалари жамоа ичидаги низоларни ҳал этишда ёрдам беради. Ҳар қандай баҳсли вазиятда муражаат этиш ва келишмовчиликларни малакали ҳал қилиш имконини беради).

7 ИНСОН РЕСУРСЛАРИНИ БОШҚАРИШДА КРІ КЎРСАТКИЧЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

7.1 Корхонада корпоратив бошқарув тизимини жорий этилиши даражасини оширишга корхонанинг Кузатув кенгаши, у мавжуд бўлмаганда эса - юқори бошқарув органи (хўжалик жамиятлари учун) ёки муассис (давлат корхоналари учун) масъулдир.

7.2 Ижро органи (корхона бошқаруви) фаолияти самарадорлигини баҳолаш мезонлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 28 июлдаги “Давлат улуши бўлган акциядорлик жамиятлари ва бошқа хўжалик юритувчи субъектлар фаолияти самарадорлигини баҳолаш мезонларини (КРІ) жорий этиш тўғрисида”ги 207-сон қарори билан тасдиқланган “Давлат улуши бўлган акциядорлик жамиятлари ва бошқа хўжалик юритувчи субъектлар фаолияти самарадорлигини баҳолаш мезонлари тўғрисидаги низом” асосида корхона фаолиятининг тармоқ бўйича мансублигидан, ривожланиш стратегиясидан ва фаолиятининг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда, ваколатли бошқарув органи бўлган Кузатув кенгаши, у мавжуд бўлмаганда эса - юқори бошқарув органи (хўжалик жамиятлари учун) ёки муассис (давлат корхоналари учун) қарори билан тасдиқланади.

7.3 Корхонада корпоратив бошқарув тизимини баҳолаш бўйича мустақил ташкилотни танлаш Кузатув кенгаши томонидан амалга оширилади. Корпоратив бошқарув тизимини баҳолаш Давлат активларини бошқариш агентлиги томонидан тасдиқланган саволнома асосида амалга оширилади.

7.4 Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 21 августдаги ПҚ-4812-сон қарорига асосан Экспорт ва инвестицияларни ривожлантириш масалалари бўйича ҳукумат комиссияси қарори билан Тармоқ корхона раҳбарларининг ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш ва саноатда кооперация алоқаларини кенгайтириш ҳамда ахборот технологиялари масалалари бўйича биринчи ўринбосарлари фаолияти самарадорлигини баҳолаш мезонлари (КРІ) тасдиқланади.

7.5 Ижро органи (корхона бошқаруви) томонидан корхона жамоасини бириктирилган мақсадларга эришишни рағбатлантириш мақсадида, ҳар бир таркибий бўлинмага ёки ходимга унинг фаолият самарадорлигини баҳолаш мезонлари (КРІ) белгиланиши мумкин.

7.6 Давлат иштирокидаги корхоналар инсон ресурслари захираси тўғрисидаги қоидаларни жорий этиши лозим. Давлат иштирокидаги корхоналарнинг Кузатув кенгашлари ва ижро этувчи органи таркибидаги инсон ресурслари захирасини шакллантириш учун Тайинловлар ва ҳақ тўлаш қўмитаси масъулдир.

7.7 Давлат иштирокидаги корхоналарнинг Кузатув кенгашлари корхонанинг ижро этувчи органи раҳбарияти ўртасидаги ваколатларни (операцион, молиявий ва бошқалар) таҳлил қилиши ва етишмаётган ваколатларни тўлдириш тўғрисида тавсия бериши лозим.

7.8 Давлат иштирокидаги ҳар бир корхона ахлоқ стандартларини қамраб олган Ахлоқ кодексини ишлаб чиқади, жорий этади ва бу борадаги маълумотни ошкор этади.

8 ИШЛАБ ЧИҚАРИШ (ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ЖАРАЁНИ)ГА ИННОВАЦИЯЛАРНИ ВА ИЛМ ФАН ЮТУҚЛАРИНИ АМАЛИЁТГА ЖОРИЙ ЭТИШ, РАҚАМЛАШТИРИШ СИЁСАТИ

8.1 Жаҳон иқтисодиётининг глобаллашуви ва унинг янги технологик ривожланишга ўтиш жараёни дунё товар ва молия бозорларида, рақамли технологияларни жорий этиш соҳасида ва аҳолининг ижтимоий-иқтисодий, ўсиб бораётган муаммоларини ҳал қилиш усулларида рақобатнинг тобора кучайишига олиб келмоқда. Ушбу масалаларнинг асосий ечими илм-фан ва инновациялар соҳасида етакчи мамлакатлар қаторидан ўрин олиш, тўртинчи саноат инқилоби даврида халқаро рақобатбардошликка эришиш, тўпланган институционал муаммоларнинг янги ечимларини излаб топиш, шунингдек глобаллашув туфайли юзага келаётган баҳсли масалаларни ҳал қилишдан иборат бўлиши лозим.

Ушбу рақобат шароитида иқтисодиётда устувор йўналишлар ривожини таъминловчи илмий тадқиқотлар ҳамда инновацион ишланмаларни амалга оширувчи экотизимни шакллантириш энг асосий вазифа ҳисобланади.

8.2 Хўжалик бошқаруви органлари ва йирик давлат корхоналарига илмий тадқиқотлар натижаларини ва инновацион ишланмаларни амалиётга татбиқ этиш учун энг қулай шарт-шароитлар яратилишини таъминлашга қаратилган ва қуйидагиларни назарда тутувчи таъсирчан чора-тадбирлар комплексини амалга ошириш тавсия этилган:

тасдиқланган штат бирликлари доирасида ўзларининг штат жадвалларига илм-фан ва инновациялар бўйича раҳбар ўринбосари лавозимини киритиш;

ўз тузилмаларида инновацияларга буюртмалар портфелини шакллантириш ва яратилган технологияларнинг тажриба-саноат синовини ўтказиш ишларини мувофиқлаштириш, маҳсулотнинг тажриба партияларини ишлаб чиқариш ва сериялаб ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни ташкил қилишга масъул бўлимларни тузиш;

йирик давлат корхоналарида мос йўналишдаги илмий-тадқиқот ва олий таълим муассасаларининг малакали етук мутахассислари ва илмий ходимларини жалб этган ҳолда янги техника ва технологияларни ишлаб чиқиш, зарур тажриба-саноат синовларини ўтказиш, маҳсулотларнинг тажриба партияларини ишлаб чиқариш ва сериялаб ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга тайёрлаш чора-тадбирларини амалга оширишга ихтисослашган муаммовий тармоқ лабораторияларини ташкил этиш;

хўжалик бошқаруви органлари ва йирик давлат корхоналарида Инновацион фаолиятни қўллаб-қувватлаш жамғармасини (юримдик шахс ташкил этмаган ҳолда) ташкил қилиш, мазкур субъектлар **соф фойдасининг 10 фоизи миқдоридаги ажратмаларни унинг маблағларини шакллантириш манбаи этиб белгилаш**, ушбу жамғарма маблағларини фақат қуйидаги мақсадларга йўналтириш:

- янги техника ва технологияларни ишлаб чиқиш, зарур тажриба-саноат синовларини ўтказиш, маҳсулотларнинг тажриба партияларини ишлаб чиқариш ва сериялаб ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга тайёрлаш чора-тадбирларини амалга ошириш билан боғлиқ тадбирларни молиялаштириш;

- мос йўналишдаги илмий-тадқиқот ва олий таълим муассасалари билан илмий-тадқиқот ишларини бажариш бўйича тузилган шартномаларни молиялаштириш;

- мос йўналишдаги илмий-тадқиқот ва олий таълим муассасаларининг моддий-техник ва илмий-лаборатория базасини мустаҳкамлаш, уларни экспериментал тадқиқотлар ўтказиш, илмий ишланмаларни жорий этиш, илмий-техник ходимларни моддий рағбатлантириш ва малакасини оширишда молиявий қўллаб-қувватлаш.

8.3 Ҳар бир тижорат мақсадида ташкил этилган давлат иштирокидаги корхона, интернетда расмий веб сайтга эга бўлиши ва (биржа савдолари орқали сотилмайдиган товар ва хизматлар бўйича) веб сайт орқали сотувни йўлга қўйиш.

8.4 Давлат иштирокидаги хўжалик жамиятлари ҳамда давлат унитар корхоналарининг расмий веб-сайтларига қўйиладиган талаблар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 19 февралдаги 81-сон қарори билан тасдиқланган “Давлат иштирокидаги хўжалик жамиятлари ҳамда давлат унитар корхоналарининг расмий веб-сайтларига қўйиладиган талаблар тўғрисидаги низом” ва бошқа қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

Акциядорлик жамияти шаклида ташкил этилган давлат иштирокидаги корхоналарининг расмий веб-сайтлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 2 июлдаги 176-сон қарори билан тасдиқланган “Акциядорлик жамиятларининг корпоратив веб-сайтларига қўйиладиган талаблар тўғрисидаги низом”га ҳам мувофиқ бўлиши керак.

8.5 Рақамлаштириш нафақат ИТ-ривожланишнинг кўриниши балки коронавирус (COVID-19) пандемияси шароитида давр талабига айланиб бормоқда. Корхонанинг нафақат веб-сайти, балким ижтимоий тармоқларда ҳам корхонанинг расмий саҳифаларини очиш ва улардаги маълумотларни янгилаб бориш керак.

8.6 Корхонадаги барча жараёнларни босқичма-босқич тўлиқ рақамлаштиришга эришиш керак.

9 ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР ЭМИССИЯСИ ВА ДИВИДЕНД СИЁСАТИ

9.1 Корхонанинг захира фонди корхона Уставида белгиланган миқдорга етгунига қадар, соф фойданинг 5 фоизидан кам бўлмаган миқдорда ҳар йилги мажбурий ажратмаларни ажратади. Корхона Уставида назарда тутилган, аммо унинг устав фондининг **ўн беш фоизидан** кам бўлмаган миқдорда захира фонди ташкил этилади.

9.2 Соф фойданинг қолган қисми дивиденд тўловларига, капитализация қилиш шarti билан корхонани ривожлантиришга ва акциядорлар умумий йиғилиши (ягона акциядор) қарори асосида бошқа мақсадларга йўналтирилади.

9.3 Корхона капиталлашувнинг ўсишини акциядорларнинг (иштирокчилар) корхона акцияларидан даромад олиш бўйича мулкый манфаатларини қондиришнинг асосий усули деб ҳисоблайди. Дивиденд сиёсати корхона томонидан олинган фойданинг сарфланадиган ва капиталлаштириладиган қисмлари ўртасидаги мутаносибликни акцияларнинг бозор қийматини ошириш мақсадида оптималлаштиришга йўналтирилади.

9.4 Корхонанинг дивиденд сиёсати қуйидаги асосий тамойилларга асосланади:

шаффофлик тамойили - дивиденд сиёсатини амалга оширишда иштирок этадиган томонларнинг мажбуриятлари ва жавобгарлиги тўғрисидаги ахборотни, шу жумладан дивидендлар миқдори ва уни тўлаш тўғрисида қарор қабул қилиш тартиби ва шартларини белгилашни ҳамда ошкор этишни кўзда тутади;

долзарблик тамойили - дивиденд тўловларини амалга оширишда вақтинчалик чегараларни белгилашни англатади;

асослилик тамойили - дивидендларнинг миқдори ва уларни тўлаш ҳақида қарор фақат Корхона томонидан ижобий молиявий натижага эришилган тақдирда Корхонанинг реал молиявий ҳолатидан келиб чиқиб, унинг ривожлантириш режалари ва инвестиция дастурларини ҳисобга олган ҳолда қабул қилиниши мумкинлигини англатади;

холислик тамойили - дивидендлар тўлаш, дивидендлар миқдори ва уларни тўлаш тартиби тўғрисида қабул қилинадиган қарорлар ҳақида ахборотни олишда акциядорларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш тушунилади;

кетма-кетлик тамойили - дивиденд сиёсати тамойилларини ва тартиб-таомилларини қатъий бажаришни англатади;

ривожланиш тамойили - дивиденд сиёсатини корпоратив бошқарув тартиб-таомилларини яхшилаш доирасида доимий равишда такомиллаштиришни ва унинг ҳолатларини корхонанинг стратегик мақсадлари ўзгариши муносабати билан қайта кўриб чиқишни англатади;

барқарорлик тамойили - корхона дивиденд тўловларининг барқарор даражасини таъминлашга интилишини англатади.

9.5 Жойлаштирилган имтиёзли акцияларнинг номинал қиймати корхонанинг рўйхатдан ўтказилган устав капиталининг 20 фоизидан ошмаслиги лозим. Бир ёки бир нечта турдаги имтиёзли акцияларнинг чиқарилиш эҳтимоли, уларнинг ҳар бири бўйича дивиденд миқдори ва (ёки) тугатилиш қиймати, улар берган ҳуқуқлар ҳажми эмитент устави билан белгиланади. Бир турдаги имтиёзли акциялар уларнинг эгаларига бир хил ҳажмдаги ҳуқуқларни беради.

9.6 Фоизли, дисконтли, ютуқли ва мақсадли (фоизсиз) облигациялар чиқарилиши мумкин.

9.7 Корпоратив облигациялар қуйидаги шартларга риоя этган ҳолда:

эмитентнинг бундай облигациялар чиқариш тўғрисида қарор қабул қилинган санадаги **ўз капитали миқдори доирасида**. Агар корпоратив облигациялар суммаси эмитентнинг ўз капитали миқдоридан ошса, эмитент ошган сумма учун таъминот бериши шарт;

сўнгги бир йилда рентабеллик, тўловга қобилиятлилик, молиявий барқарорлик ва ликвидлилиكنинг ижобий кўрсаткичларига эга бўлган эмитентлар томонидан;

облигациялар чиқарилишидан олдинги бир йил учун молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосаси мавжуд бўлганда;

инвесторларга тегишли маблағларнинг эмитентлар томонидан тўланиши бўйича тўлов агентлари вазифасини бажарувчи тижорат банклари иштирокида чиқарилади.

Бунда, корпоратив облигациялар очик обуна орқали қуйидаги шартларга риоя этган ҳолда жойлаштирилади:

а) ўз капитали миқдори доирасидан юқори бўлган тақдирда, эмитент ортиқча бўлган суммага учинчи шахснинг қуйидаги таъминотидан бирини тақдим этади:

кўчмас мулк гаров таъминоти;

пул ёки уларга тенглаштирилган маблағлар;

банк кафолати;

суғурта ташкилотининг суғурта полиси;

б) мустақил рейтинг баҳоси мавжудлиги;

в) мажбурий тартибда андеррайтерни (андеррайтерлар гуруҳини) жалб этган ҳолда.

9.8 Инфратузилма облигациялари қуйидаги шартларга риоя этган ҳолда чиқарилади:

эмитентнинг бундай облигациялар чиқариш тўғрисида қарор қабул қилган санадаги ўз капитали миқдори доирасида. Агар инфратузилма облигациялари суммаси эмитентнинг ўз капитали миқдоридан ошса, эмитент ошган сумма учун таъминот бериши шарт;

облигациялар чиқарилишидан олдинги бир йил учун молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосаси мавжуд бўлганда;

инфратузилма облигацияларини жойлаштиришдан тушган маблағлардан Ўзбекистон Республикаси Президентининг ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорида назарда тутилган лойиҳани молиялаштириш учун фойдаланилса.

9.9 Давлат улуши 50 фоиз ва ундан ортиқ бўлган хўжалик жамиятлари, шунингдек давлат корхоналари томонидан инфратузилма облигациялари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишилган ҳолда чиқарилади.

9.10 Корпоратив ва инфратузилма облигацияларини чиқаришнинг кўшимча шартлари, қимматли қоғозлар бозорини тартибга солиш бўйича ваколатли давлат органи томонидан белгиланади.

10 АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИ ВА ФАОЛИЯТНИНГ МУҲИМ ФАКТЛАРИНИ ОШҚОР ЭТИШ СИЁСАТИ

10.1 Акциядорлар (иштирокчилар), инвесторлар, қимматли қоғозлар бозори профессионал иштирокчиларининг ва бошқа манфаатдор шахслар (кейинги ўринларда – манфаатдор шахслар)нинг корхона ва унинг фаолияти тўғрисидаги

ишончли ахборотга бўлган ахборот эҳтиёжини қондириш йўли билан корхона фаолиятининг очиклиги ва шаффофлигини таъминлаш, ахборот сиёсатининг мақсади ҳисобланади.

10.2 Ахборот сиёсати манфаатдор шахсларнинг корхона ва унинг фаолияти тўғрисида уларнинг инвестиция ва бошқарув қарорларини қабул қилишлари учун муҳим ишончли ахборот олишга бўлган ҳуқуқларини тўлиқ амалга оширишга, шунингдек корхона тўғрисидаги махфий ахборотни ҳимоялашга йўналтирилади.

10.3 Ахборотни тижорат сири тоифасига киритиш тартиби, ундан фойдаланиш ва шартларини белгилаш тартиби корхона томонидан “Тижорат сири тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ва бошқа қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

10.4 Мунтазамлик, тезкорлик, фойдалана олишлик, тўлиқлик, тенг ҳуқуқлилик, мутаносиблик ва ахборот ресурсларининг ҳимоя қилинганлиги ахборот сиёсатининг асосий тамойиллари ҳисобланади:

мунтазамлик тамойили - корхона томонидан манфаатдор шахсларга Корхона тўғрисидаги ахборотни доимий асосда тақдим этишга йўналтирилади.

тезкорлик тамойили - корхона манфаатдор шахсларини қисқа муддатларда Корхонанинг молия-ҳўжалик фаолиятига таъсир кўрсатадиган, шунингдек унинг манфаатларига дахлдор бўлган муҳим ҳодиса ва фактлар тўғрисида хабардор қилишини англатади.

ахборотдан фойдалана олишлик - манфаатдор шахсларнинг корхонанинг ўз фаолияти тўғрисидаги ахборотни ошкор этадиган ахборотидан эркин, бажарилиши қийин бўлмаган ва барча нарсага баравар таъсир кўрсатадиган тарзда фойдаланишини таъминлайдиган, тарқатиш каналлари ва усулларида фойдаланиши тушунилади.

тўлиқлик тамойили - корхонанинг барча манфаатдор шахсларга амалдаги ҳолатга мувофиқ ўзи тўғрисидаги салбий ахборотни ошкор этишдан чекинмаган ҳолда, корхона тўғрисида, корхона фаолиятининг натижалари тўғрисида тўлақонли тасаввур шакллантиришга имкон берадиган ҳажмдаги ахборотни тақдим этишини англатади.

тенг ҳуқуқлилик тамойили - корхонанинг барча манфаатдор шахсларга Корхона фаолияти тўғрисидаги ахборотни олишда ва ундан фойдаланишда тенг ҳуқуқлар таъминлашини англатади.

мутаносиблик тамойили - корхонанинг очиклиги ва шаффофлиги ўртасида оқилона мувозанатга риоя этилишини ва унинг тижорат манфаатлари таъминланишини кўзда тутди. Бунда қуйидагилар мажбурий шарт ҳисобланади:

- махфий ахборотни ҳимоя қилиш;

- қонун ҳужжатларида ва корхонанинг ички ҳужжатларида белгиланган инсайдерлик ахборотини тарқатиш ва ундан фойдаланиш қоидаларига амал қилиш.

ҳимоя қилинганлик тамойили - тижорат сирини ёки бошқа сирни ташкил этадиган ёки махфий ахборот ҳисобланадиган ахборотдан қонун ҳужжатларида рухсат этилган усулларда ва воситаларда фойдаланишни назарда тутади.

10.4 Тижорат сирни қуйидаги талабларга мувофиқ бўлиши керак:

учинчи шахсларга номаълумлиги сабабли ўз мулкдори учун ҳақиқий ёки потенциал тижорат қийматига эга бўлиши;

қонунчиликка мувофиқ ҳаммага маълум ёки ҳамма учун очиқ бўлмаслиги;
унинг махфийлиги муҳофаза қилиш чора-тадбирлари билан таъминланган бўлиши;

давлат сирлари ва қонун билан қўриқланадиган бошқа сир белгиларига эга бўлмаслиги.

10.5 Тижорат сирининг мазмуни ва ҳажми унинг мулкдори томонидан белгиланади.

10.6 Акциядорлик жамияти шаклида ташкил этилган давлат иштирокидаги корхоналар ошкор этилиши мажбурий бўлган ахборотни Ўзбекистон Республикасининг “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги ва “Қимматли қоғозлар бозори тўғрисида”ги Қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 2 июлдаги “Акциядорлик жамиятларида корпоратив бошқарув тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 176-сон ҳамда 2013 йил 31 декабрдаги “Ўзбекистон Республикасида ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш ҳолатини баҳолаш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 355-сон Қарорлари, “Қимматли қоғозлар бозорида ахборот тақдим этиш ва эълон қилиш қоидалари” (2012 йил 31 июлда 2383-сон билан рўйхатга олинган) ва бошқа қонун ҳужжатларида белгиланган ҳажмларда, муддатларда ва усулларда ошкор этади.

10.7 Ахборотни мажбурий равишда ошкор этиш қуйидагича амалга оширилади:

корпоратив ахборот ягона порталида (қимматли қоғозлар бозорини тартибга солиш бўйича ваколатли давлат органининг расмий веб-сайтида);

фонд биржасининг расмий веб-сайтида (www.uzse.uz);

корхонанинг корпоратив веб-сайтида;

оммавий ахборот воситаларида.

11 ХАРИДЛАР СИЁСАТИ

11.1 Харидларнинг асосий тамойиллари қуйидагилардан иборат:

касбий маҳорат ва масъулиятлилик;

асосланганлик;

молиявий маблағлардан фойдаланишнинг оқилоналиги, тежамкорлиги ва самарадорлиги;

очиқлик ва шаффофлик;

рақобат ва холислик;

мутаносиблик;

давлат харидлари тизимининг ягоналиги ва яхлитлиги;

коррупцияга йўл қўймаслик.

11.2 Харидларининг асосий тамойиллари давлат харидлари жараёнининг барча босқичларида қўлланилиши керак.

11.3 Касбий маҳорат ва масъулиятлилик тамойили.

Давлат буюртмачиси, давлат харидлари электрон тизимининг оператори, ихтисослашган ташкилот масъул шахсларининг касбий маҳорати тегишли бўлинмалар ходимларига нисбатан соҳа бўйича маълумоти бўлиши, малакасини мунтазам равишда ошириши, босқичма-босқич амалий тажрибага эга бўлиб бориши ва касбий фаолияти тўғрисидаги талабларни белгилаш йўли билан таъминланади.

Давлат буюртмачиси харид қилиш тартиб-таомилларини ташкил этиш ва ўтказиш учун масъул бўлган шахсни белгилаши шарт.

Касбий маҳоратга эга бўлиш мақсадида харид қилиш тартиб-таомилларини ташкил этиш ва ўтказиш учун масъул бўлган шахсининг малакасини мунтазам равишда ошириб бориш давлат харидлари соҳасидаги ваколатли орган томонидан ўқитишни ташкил этиш орқали таъминланади.

Манфаатлар тўқнашуви мавжуд бўлган тақдирда, харид қилиш тартиб-таомилини ташкил этиш ва ўтказиш учун масъул бўлган шахс бажариладиган вазифалардан четлаштирилиши лозим.

11.4 Асосланганлик тамойили.

Давлат харидлари давлат буюртмачисининг ўз олдида турган вазифаларни ҳал этишни таъминлайдиган ҳақиқий талаблари ва эҳтиёжларини самарали қаноатлантириш учун давлат харидларини ўтказишнинг мақсадга мувофиқлиги ва зарурлиги, товарни (иш, хизмат) танлашнинг, унинг истеъмол хусусиятлари (тавсифи), сифат кўрсаткичларининг ва қийматининг асосланганлиги ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилиши керак.

11.5 Молиявий маблағлардан фойдаланишнинг оқилоналиги, тежамкорлиги ва самарадорлиги тамойили.

Давлат харидлари:

давлат буюртмачисининг давлат харидларини ўтказиш харажатларини ва товарларнинг (ишлар, хизматлар) қийматини ҳисобга олиш;

давлат харидлари учун ажратилган маблағлардан самарали фойдаланиш, шу жумладан, товарларни (ишлар, хизматлар) олишдан кўрилган наф, уларнинг

сифати ва қиймати ўртасидаги мақбул нисбатни (фойдаланиш даври харажатларини ҳисобга олган ҳолда) таъминлаш;

давлат харидларини мақбул муддатларда ўтказиш имконини берадиган оқилона ва тежамкор усулда амалга оширилиши керак.

11.6 Очқлик ва шаффофлик тамойили.

Давлат харидларининг очқлиги ва шаффофлиги:

тегишли давлат органларига, давлат харидларининг субъектларига ва жамоатчиликка давлат харидлари тўғрисидаги ахборотдан қонунчиликда белгиланган тартибда тўлиқ, ўз вақтида, эркин ва бепул фойдаланиш имкониятини таъминлаган ҳолда уни махсус ахборот порталига жойлаштириш;

харид қилиш тартиб-таомилларига доир ҳужжатларни ва ҳисоботларни тузиш ҳамда бут сақлашни таъминлаш орқали амалга оширилади.

11.7 Рақобат ва холислик тамойили.

Давлат харидларидаги рақобат харид қилиш тартиб-таомиллари иштирокчилари ўртасидаги, давлат харидлари электрон тизимларининг операторлари ўртасидаги ва ихтисослашган ташкилотлар ўртасидаги тортишув, харид қилиш тартиб-таомиллари иштирокчиларининг таклифларини кўриб чиқишда ҳамда холис ва асосли мезонлар асосида энг мақбул таклиф фойдасига якуний қарор қабул қилишда беғаразлик ва шаффофлик механизмларидан фойдаланиш ҳисобидан қўллаб-қувватланади.

Давлат харидларининг холислиги харид қилиш тартиб-таомиллари иштирокчиларининг таклифларини кўриб чиқишдаги, шунингдек энг мақбул вариант фойдасига якуний қарор қабул қилишдаги беғаразликни назарда тутаяди.

Давлат харидларининг холислиги:

харид қилиш тартиб-таомиллари иштирокчиларига тенг имкониятларни таъминлашга;

давлат харидлари субъектлари ўртасида рақобатни ва уларга нисбатан беғаразликни таъминлайдиган шарт-шароитларни яратишга;

давлат харидлари жараёнида шикоятлар, низолар ва келишмовчиликларни кўриб чиқишнинг ҳамда тегишли чора-тадбирлар кўришнинг очқ, ошқора ва тортишув механизмларига асосланади.

11.8 Мутаносиблик тамойили.

Давлат харидларида мутаносиблик:

давлат харидларини амалга ошириш усулининг товарларнинг (ишлар, хизматлар) хавф-хатарига, қийматига, хусусиятига ва мураккаблигига;

талабларнинг харид қилиш тартиб-таомиллари иштирокчилари малакасига оид маълумотларга, таклифларни баҳолаш мезонлари ва усулларининг товарлар (ишлар, хизматлар)га;

давлат харидлари субъектларининг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва жавобгарлиги уларнинг ўз вазифаларига мослиги билан таъминланади.

11.9 Давлат харидлари тизимининг ягоналиги ва яхлитлиги тамойили.

Давлат харидлари мақсадлар, принциплар ва ёндашувларнинг ягоналигига, давлат харидлари жараёни барча босқичларининг яхлитлиги ва ўзаро алоқадорлигига ҳамда давлат харидлари барча субъектларининг ҳамкорлигига асосланади.

Давлат харидларининг ягоналиги ва яхлитлиги:

давлат харидларини тартибга солувчи ягона ва яхлит норматив-ҳуқуқий база ҳамда уни бир хилда қўллаш;

давлат харидларининг давлат харидлари тўғрисидаги барча ахборотни тўплаш, унга ишлов бериш ва уни таҳлил қилишни ҳамда барча манфаатдор шахсларга ундан фойдаланишни таъминлайдиган ягона, яхлит ва комплекс ахборот тизими мавжудлиги;

давлат харидларига оид ҳужжатларни бирхиллаштириш;

ҳалқаро стандартларга уйғун тарзда товарларнинг (ишлар, хизматлар) стандартлаштирилган ягона миллий классификаторини жорий этиш;

давлат харидларини режалаштириш ва амалга оширишни, давлат харидлари тўғрисидаги шартномаларни тузиш ва ижро этиш, мониторинг ва назоратни амалга ошириш, низолар ҳамда келишмовчиликлар устидан шикоят қилиш ва уларни кўриб чиқиш, давлат харидлари субъектларининг касбий маҳорати даражаси ва масъулияти оширилишининг ташкил этилишини таъминловчи ягона инфратузилманинг мавжудлиги билан таъминланади.

11.10 Коррупцияга йўл қўймаслик тамойили.

Харид қилиш тартиб-таомилларини ташкил этиш ва ўтказишга доир талаблар давлат харидлари соҳасида коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларга йўл қўймаслиги керак. Бунда коррупциянинг олдини олишга қаратилган чора-тадбирлар устувор бўлади.

Давлат буюртмачилари давлат харидларини амалга ошириш тартиб-таомиллари тўғрисидаги ахборотнинг очиқлиги ва шаффофлигини таъминлаши керак.

Давлат харидларида коррупцияга йўл қўймаслик:

инсофли рақобатни ва қарорлар қабул қилиш чоғида ҳолисона мезонлардан фойдаланилиши;

мониторинг ва назорат ўтказиш, шу жумладан ички мониторинг ва назорат ўтказишнинг самарали тизими яратилиши;

ушбу Қонун ва давлат харидлари соҳасидаги бошқа қонунчилик ҳужжатлари талабларининг бузилиши ҳоллари тўғрисидаги маълумотлар ахборотнинг очиқ манбаларида эълон қилиб борилиши;

давлат харидлари тартиб-таомиллари ушбу Қонунда белгиланган талабларга мувофиқ ўтказилишини таъминлаш йўли билан амалга оширилади.

Қонунчиликда давлат харидларини амалга ошириш соҳасида коррупциянинг олдини олишга доир бошқа чора-тадбирлар ҳам назарда тутилиши мумкин.

12 ИЖТИМОЙ МАСЪУЛИЯТЛИ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ ТАЪМИНЛАШ

12.1 Ижтимоий масъулиятли тадбиркорлик фаолияти ички ва ташқи ижтимоий жавобгарликка бўлинади.

12.2 **Ички ижтимоий жавобгарлик** қўйидагиларни ўз ичига олади:
меҳнат хавфсизлиги;
иш ҳақининг барқарорлиги;
ижтимоий аҳамиятга эга иш ҳақи даражасини сақлаш;
ходимлар учун қўшимча тиббий ва ижтимоий суғурта;
ўқув дастурлари ва ўқитиш, малака ошириш орқали инсон ресурсларини ривожлантириш;

муҳим вазиятларда ходимларга ёрдам кўрсатиш.

12.3 **Ташқи ижтимоий жавобгарлик** қўйидагиларни ўз ичига олади:
ҳомийлик ва корпоратив хайрия;
атроф-муҳитни муҳофаза қилишни рағбатлантириш;
2030 йилга қадар углерод нейтраллигига эришиш;
маҳаллий ҳамжамият ва маҳаллий ҳокимият органлари билан ўзаро ҳамкорлик;
инқирозли вазиятларда иштирок этишга тайёргарлик;
товар ва хизматлар истеъмолчилари олдидаги жавобгарлик (сифатли товар ишлаб чиқариш);

12.4 Устав фондида (устав капиталида) давлат улуши 50 фоиздан юқори бўлган хўжалик жамиятлари ва давлат унитар корхоналарининг ҳомийликка сарфланадиган ҳар йилги харажатлари **ўтган йилда олинган соф фойданинг 10 фоизидан ошмаслиги керак** ҳамда бу харажатлар улар бизнес-режасининг ўтган ҳисобот давридаги соф фойдага тааллуқли қисми кўрсаткичлари бажарилганда амалга оширилади.

12.5 Ижтимоий масъулиятли корхона очиқлик, тизимлилик, аҳамиятлилик, можаролардан қочиш тамойилларига амал қилади:

12.6 **Очиқлик тамойили** қўйидагиларни ўз ичига олади:
шаффофлик (транспарентлик) - ижтимоий сиёсат тамойиллари, ижтимоий дастурлар ва уларни амалга ошириш механизмлари аниқ ва тушунарли бўлиши керак;

оммавийлик - корпоратив ижтимоий масъулият ҳақидаги ҳар қандай маълумот, махфий маълумотлар бундан мустасно, жамоатчиликка очиқ бўлиши керак;

ишончлилик - корпоратив ижтимоий масъулият маълумотларини яшириш ёки қалбакилаштириш қабул қилиниши мумкин эмас;

ўзаро ахборот алмашинуви - ижтимоий сиёсат барча манфаатдор томонлар билан мулоқот асосида қурилади, ижтимоий дастурларни қабул қилувчиларнинг фикр-мулоҳазаларини олиш мажбурийдир.

12.7 Тизимлилик тамойили қуйидагиларни ўз ичига олади:

мақсадга йўналтирилганлик - ижтимоий дастурларни амалга ошириш учун устувор йўналишларнинг мавжудлиги;

замон бирлиги (кетма-кетлиги) - жорий ва ўтмишдаги фаолият, шунингдек, корхона фаолиятининг ташқи дунёга келажакдаги таъсири учун жавобгарлик;

макон бирлиги - корхонанинг барча ҳудудий бўлинмалари учун универсал корпоратив ижтимоий масъулият тамойиллари;

мунтазамлик - корпоратив ижтимоий масъулиятнинг қатъий устувор йўналишлари доирасида режалаштирилган дастурлар ва лойиҳалар фойдасига ягона ва бўлакли ҳаракатлардан воз кечиш;

интеграция - корпоратив ижтимоий масъулият тамойилларининг барча бизнес жараёнларига кириб бориши ва барча иерархик даражаларда қарор қабул қилиш.

12.8 Аҳамиятлилик тамойили қуйидагиларни ўз ичига олади:

долзарблилик - амалга оширилаётган корпоратив ижтимоий масъулият дастурлари ўз вақтида ва талабга эга бўлиши керак.

масштаблилик - корпоратив ижтимоий масъулият дастурлари катта аудиторияга етиб бориши ва бутун жамиятга кўринадиган бўлиши керак.

самарадорлик - дастурларга сарфланган маблағлар муаммоларни ҳал қилишда ёрдам берадиган аниқ бўлиши керак ва дастур натижалари мунтазам равишда баҳоланиши ва қайд этилиши керак.

12.9 Можаролардан қочиш тамойили қуйидагиларни ўз ичига олади:

сиёсий бетарафлилик - сайлов пойгаларида қатнашмаслик, сиёсий партиялар ёки алоҳида сиёсий арбобларни қўллаб-қувватмаслик.

диний бетарафлилик (толерантлик) - руҳонийларни, черков ва масжидни, муайян конфессияларни ёки диний ҳаракатларни қўллаб-қувватлашдан бош тортиш. Миллатчилик ҳаракатларини қўллаб-қувватлашдан бош тортиш. Фан-клубларни жумладан, спорт, мусиқа ёки қолганларга қарама-қарши бўлган бошқа ёшлар ҳаракатларини қўллаб-қувватлашдан бош тортиш.

13 МАНФААТЛАР ТЎҚНАШУВИ

13.1 Манфаатлар тўқнашуви салбий оқибатларга олиб келади, агарда корхона мансабдор шахслари, ходимлари хусусий ва бошқа манфаатларга йўл қўйса, четдан таъсир қилишга, корхона номидан уни объектив фикрига ва ҳаракатларига таъсир кўрсатиб, барча битимлар бўйича корхонага қарши рақобат қилса, ўзи ижро этадиган лавозим мажбуриятлари билан самарадорликни пасайтирса, корхона амалга оширадиган битимлар бўйича таваккалчиликни оширса, корхонанинг профессионал обрў-эътиборига ёки молиявий ҳолатига зиён етказса.

13.2 Манфаатлар тўқнашуви корхона мансабдор шахслари, ходимлари ва инвесторларнинг корхонага бўлган ишончини йўқотиши, корхонанинг ривожланиши учун капитални жалб қилишда салбий акс этиши, корхонанинг корпоратив обрўсига путур етказишига олиб келиши мумкин.

13.3 Корхона (корхона раҳбарияти, мансабдор шахслари ва ходимлари) ва корхонанинг контрагентлари ўртасида манфаатлар тўқнашуви қуйидаги ҳолатлар натижасида юзага келиши мумкин:

корхона томонидан қонун ҳужжатлари, меъёрий ҳужжатлар, корхона Низоми ва ички ҳужжатларига, шу жумладан, ваколатларни чегаралаш талабларига риоя қилмаслик;

расмий мулоқот меъёрлари ва профессионал одоб-ахлоқ тамойилларига риоя қилмаслик;

корхона томонидан ҳамда контрагент томонидан шартномавий мажбуриятларнинг бажарилмасилиги;

қонунчиликда ва корхона ички ҳужжатларида белгиланган ўз мажбуриятларини бажармаслик;

корхонанинг бир ходими томонидан битим тузиш, бухгалтерия ҳисоби ҳисоб-варағларида қайд этиладиган бирламчи ҳисобга олиш ҳужжатларини расмийлаштириш (имзолаш), бухгалтерия ҳисобида битимларни акс эттириш, уларни назорат қилиш, битим тузишда тақдим этиладиган ҳужжатларнинг тўғрилигини ва тўлиқлигини баҳолаш ҳамда контрагентнинг молиявий аҳволини мониторинг қилиш бўйича вазифаларнинг бирга қўшиб олиб борилиши;

корхонанинг раҳбар ходими томонидан автоматлаштирилган тизимларнинг маълумотларидан фойдаланиш йўли билан бухгалтерия ҳисобида битимларни акс эттириш имкониятига эга автоматлаштирилган тизимларни бошқариш вазифасини бирга қўшиб олиб борилиши;

корхонанинг раҳбар ходими томонидан корхона контрагентларининг операциялари акс этган ҳисоб-варақни ва корхонанинг ўз молиявий ҳамда хўжалик фаолияти акс этган ҳисоб-варақларни юритиш вазифасининг бирга қўшиб олиб борилиши;

корхонанинг ижроия органи бир ходими томонидан бир вақтнинг ўзида корхона контрагентининг номидан ҳамда ҳисобидан ва корхона ҳисобидан битимнинг амалга оширилиши;

корхона ва унинг контрагентлари манфаатларининг шахсий манфаатлардан устунлиги тамойилига риоя қилмаслик, шахсий мақсадларда мансаб ваколатини суистеъмол қилиш;

расмий мулоқот меъёрлари ва профессионал одоб-ахлоқ тамойилларига риоя қилмаслик;

битимларни амалга оширишда корхонанинг ички лимитларига риоя қилмаслик;

шахсий тижорат фаолиятини юритиш;

шахсий манфаатлар туфайли корхона манфаатларига зарар етказган ҳолда, бошқа компанияларга ишбилармонлик имкониятларини тақдим қилиш.

корхонанинг раҳбари томонидан битимларни тузиш бўйича, бухгалтерия ҳисоб-варақларига ёзувлар киритишга асос бўладиган бирламчи ҳисоб ҳужжатларини расмийлаштириш, бухгалтерия ҳисобида битимларни акс эттириш, уларни шартнома тузиш учун тақдим этишда тўлиқлиги ва ҳаққонийлигига баҳо бериш бўйича назорат қилиш ва контрагентнинг келгуси молиявий ҳолатларини мониторинг қилиш вазифаларини бирга қўшиб олиб борилиши.

14 БОШҚАРУВ СИЁСАТИГА РИОЯ ҚИЛМАСЛИК БЎЙИЧА ЖАВОБГАРЛИК

14.1 Масъул ходим (ходимлар)нинг ушбу Бошқарув сиёсати қоидаларига риоя қилмасликлари натижасида, корхонага етказилган зарар (олинмаган фойда) ушбу айбдор ходим (ходимлар)дан корхона фойдасига ундирилади.

14.2 Барча ходимлар эгаллаб турган лавозимидан қатъий назар, ушбу Бошқарув сиёсатининг талабларига риоя қилиши, шунингдек, ўз манфаатларининг тўқнашуви тўғрисида корхона ўз вақтида ва тўлиқ маълумот бериш бўйича шахсан жавобгар ҳисобланади.

14.3 Манфаатлар тўқнашуви ҳолатлари келиб чиққан ходимлар тегишли маълумотни таҳлил қилиш ва бошқа текширишларни ўтказишда корхона масъул шахсларига қўмаклашишлари лозим.

14.4 Ходимда у онгли равишда мазкур Бошқарув сиёсатида белгиланган тартибда масъул мансабдор шахсларга хабар бермаган, хизмат мажбуриятларини лозим даражада бажармаслигига олиб келган ва (ёки) корхона ва муассасалари манфаатларининг бузилишига олиб келган манфаатлар тўқнашуви аниқланганда, бундай ходим Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида ва корхона ички ҳужжатларида белгиланган асосларда ва тартибда интизомий жавобгарликка тортилиши мумкин.

15 ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

15.1 Бошқарув сиёсати корхона Кузатув кенгаши ёки корхона таъсисчиси томонидан тасдиқланган кундан кейинги иш кунидан бошлаб қонуний кучга киради.

15.2 Қонунчиликка, корхонанинг ички ҳужжатларига ўзгартиш ва/ёки қўшимча киритилиши муносабати билан Бошқарув сиёсатига ўзгартиш ва/ёки қўшимчалар киритилиши мумкин.

15.3 Бошқарув сиёсатига ўзгартиш ва қўшимчалар корхонанинг тегишли ваколатли органининг қарори билан тасдиқланганидан сўнг кучга киради.